

Prædiken til 22. søndag efter trinitatis

Matt. 18, 21-35

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus: Da kom Peter til Jesus og spurgte: »Herre, hvor mange gange skal jeg tilgive min broder, når han forsynder sig imod mig? Op til syv gange?« Jesus svarede ham: »Jeg siger dig, ikke op til syv gange, men op til syvoghalvfjerds gange. Derfor: Himmeriget ligner en konge, der ville gøre regnskab med sine tjenere. Da han begyndte på regnskaberne, blev en, der skyldte ti tusind talenter, ført frem for ham. Da han ikke havde noget at betale med, befalede hans herre, at han og hans kone og børn og alt, hvad han ejede, skulle sælges og gælden betales. Men tjeneren kastede sig ned for ham og bad: Hav tålmodighed med mig, så skal jeg betale dig det alt sammen. Så fik den tjeners herre medynk med ham og lod ham gå og eftergav ham gælden. Men da den tjener gik ud, traf han en af sine medtjenere, som skyldte ham hundrede denarer. Og han greb ham i struben og sagde: Betal, hvad du skylder! Hans medtjener kastede sig ned for ham og bad: Hav tålmodighed med mig, så skal jeg betale dig. Det ville han ikke, men gik hen og lod ham kaste i fængsel, indtil han fik betalt, hvad han skyldte. Da hans medtjenere nu så, hvad der var sket, blev de meget bedrøvede og gik hen og forklarede deres herre alt, hvad der var sket. Da kaldte hans herre ham for sig og sagde: Du onde tjener, al den gæld eftergav jeg dig, da du bad mig om det. Burde du så ikke også forbarme dig over din medtjener, ligesom jeg forbarmede mig over dig? Og hans herre blev vred og overlod ham til bødlerne, indtil han fik betalt alt, hvad han skyldte. Sådan vil også min himmelske fader gøre med hver eneste af jer, der ikke af hjertet tilgiver sin broder.« Matthæusevangeliet 18,21-35

Tilgivelse. Det er tilgivelse, det handler om i dag. Om grænser for tilgivelse og om tilgivelse som en magt, der er på fleres hænder. Og der findes nok ikke et eneste væsen, levende eller død, der ikke i løbet af et liv bliver fanget med det plagsomme spørgsmål: *Kan det tilgives? Eller: Kan jeg tilgives?* Det findes der vist ligeså mange holdninger til, som der findes grader af dårlig samvittighed.

Sidste år døde en tilgivelsesforkæmper, Eva Mozes Kor, i en alder af 85. Hun voksede op i et jødisk hjem i Ungarn, og blev som kun 10-årig hentet på adressen sammen med forældrene. Herefter blev de kørt til Auschwitz-Birkenau, hvor familien blev adskilt, og hvor Eva og hendes tvillingsøster Miriam undslap den visse død. I modsætning til resten af familien.

I lejren huserede den berygtede læge Josef Mengele, og han var notorisk kendt for at lave eksperimenter med tvillinger. Der er ingen grund til at dvæle ved grusomhederne, for tvillingernes skæbne blev en ganske anden, end man kunne have frygtet. De to piger var blandt de cirka 180 levende børn, der var tilbage, da den røde hær befriede lejren i 1945. Nu kunne man forestille sig, at Eva meldte sig til Mossad som det første eller at hun som mange andre overlevende ville forsøge at få regnskabet gjort op. Histo-

rien blev dog en ganske anden.

Med tiden følte hun sig kaldet til det nærmest naturstridige: At tilgive sine torturbødler, hvormed hun samtidig gjorde sig til talsmand for en radikal tilgivelse, der mødte modstand fra de mange andre overleverere. Det kunne ikke være ofrenes opgave, og da slet ikke en pligt, at tilgive så meget ondskab, lød det fra prominente stemmer i den jødiske verden. Her mente man i en vis udstrækning, at det såkaldte talionsprincip måtte gælde: *Liv for liv, øje for øje, tand for tand, hånd for hånd, fod for fod, brandsår for brandsår, flænge for flænge, skramme for skramme*, som der står skrevet i 2. Mosebog kap. 21. Set med retfærdighedens briller, var det da også en fuldstændig urimelig opgave overhovedet at forsøge sig med tilgivelse for den slags. Alligevel hævdede Eva Mozes Kor, at det var den eneste magt, hun havde over bødlerne. Nemlig magten til at tilgive. For i den relation, var den alene hendes magt.

I dagens evangelietekst præsenteres vi for en lignende problemstilling. Hvor går grænsen for tilgivelsen? I modsætning til Eva Mozes Kors både grupvækkende og smukke, men måske også urimelige princip om ubetinget tilgivelse, støder vi her på et helt konkret tal. Peter spørger Jesus: *Herre, hvor mange gange skal jeg tilgive min broder, når han forsynder sig imod mig? Op til syv gange?» Jesus svarede ham: »Jeg siger dig, ikke op til syv gange, men op til syvoghalvfjerds gange.* Intet menneske kan vel med sin samvittighed i behold, tilgive et andet menneske 77 gange? Her går altså grænsen for tilgivelse, ved det nærmest fiktive og uendelige: 77 gange. Hvis et menneske svinger dig 77 gange, måske endda på samme måde, ja herefter går det altså an at sige: hertil og ikke

længere. Sådan kunne man risikere at forstå det. Heldigvis fortæller Jesus en lignelse, der udglatter det både spidse og spidsfindige svar. For vi forstår ikke tilgivelse, hvis ikke vi forstår, hvad vi allerede er givet. Vi er givet alt, og det er vi givet for intet.

Jesus fortæller om Himmeriget, der må forstås som en spejling af vores jordiske gerninger. Dette Himmerige ligner en konge, der gør regnskabet op. Her støder kongen på en dårlig betaler, der skylder ikke mindre end 10.000 talenter. Omregnet til nutidskroner og fratrukket inflation og afgifter, så lander vi i omegnen af 5 milliarder kroner. Og selvom det lyder som noget, der godt kunne finde sted i de offentlige instanser, så er tallet altså til for eksemplets skyld. Pointen er, at denne tjener skylder mere væk end nogen anden. Dette menneske har forskyldt sig godt og grundigt, og nu ryger det hele på tvang. Alligevel forbarmer kongen sig over sin tjener og laver en gældssanering - til trods for gældens astronomiske omfang. Han er tilgivet og løsladt og kan gå som et frit menneske. Havde det nu været et eventyr, havde tjeneren nok fået en prinsesse og en betragtelig startkapital med sig ud fra kongen, men sådan går det heller ikke. For Jesu lignelser fremstiller os desværre alt for ofte i et alt for realistisk lys. Så hvad gør tjeneren som det første?

Han støder ind i sin medtjener, der skylder ham 100 denarer. Ikke 100 talenter, men 100 denarer. Der kunne ligeså godt have stået 100 peanuts, for det er håndører i forhold til den frigivne tjeners oprindelige gæld. Men medtjeneren har altså bare at betale, mener tjeneren, og indtil han har betalt, kan medtjeneren sidde i fængslet og vente. Da det kommer herren for øre, bliver der kontant afregning. Nu kan tjeneren så sidde hos bødlerne og afbetale, indtil de 5 milliarder er afdraget.

Her ligger dog en væsentlig pointe. For det handler ikke så meget om tallene, 10.000 og 100, nej det afgørende er rækkefølgen. Kongen eftergiver os alt, og kongen er den Gud, der råder over liv og død. At tilgive muliggøres ved dåben, som vi hørte tidligere, for heri findes syndernes forladelse. Men så kommer vi igen til rækkefølgen. For hvad sker der, når vi vokser op og bliver til mennesker, der periodevis har magten over andre i vores hånd? Ja, så får vi brug for tilgivelsen. Uanset hvor gode og ordentlige vi er, så kan vi ikke vriste os fri af syndens underlige greb. Og her bliver magten det afgørende.

Mennesker magter ikke at holde sig gode venner med alle livet igennem, det er en utopisk tanke. Tænk på tilgivelsesforkæmperen Eva Mozes Kor. Uden fortidens ondskab og synd havde hun ikke noget at kæmpe for. Den magt vi dog er givet, er tilgivelsens magt. Jesus siger jo heller ikke, at det vil gå os skidt, hvis vi ikke opfører os godt, nej, det er først problematisk, hvis vi ikke evner at tilgive hinanden. For denne overnaturlige magt er vi betroet af Gud selv.

Men er der så ting, der ikke kan tilgives? Ja, hvad sker der, når vi har forsøgt de berømte 77 gange? Og når vi så stadig oplever svigt på svigt, løgn over løgn og at intet rykker sig en meter? Så er det vi må vende os mod forsoningens mulighed. Så må vi åbne for det vindue i tilværelsen, hvor vi lægger tilgivelsen over på Guds skuldre, sådan som det allerede er gjort i Kristus. Han har taget vores skyld på sig.

Som en af konfirmanderne sagde den anden dag, da netop tilgivelse var temaet, *så er det*

som om Gud kan tilgive alt, men vi mennesker har svært ved at tilgive hinanden. Ja, der er ikke nogen der skal komme og sige, at nutidens unge ikke gør sig tanker om den slags. Det understreger også rækkefølgen: Vi er tilgivet og accepteret for nøjagtigt dem, vi er. Og når vi så når grænsen for det menneskeligt mulige, kan det være nødvendigt at lægge det over på Gud. Så kan det ikke længere være vores opgave.

Det er måske det, der skal ske gang nummer 78? Her har man prøvet så inderligt og længe og ud over enhver rimeligheds grænse. Her må Gud tage over. Og skulle man alligevel have mere krudt i kanonen, så kan man jo forsøge at tilgive sine værste fjender. Som det klogt er sagt: *Tilgiv altid dine fjender - intet irriterer dem mere.* Ellers om Josef gør det mod sine modbydelige brødre, vi hørte om i den første læsning: Tilgiver brødrene, selvom de har solgt ham til Egypten som en ussel slave. Hvem gør dog det? Hvem behandler dog sit eget kød og blod sådan? Ligesom man kunne spørge: Hvem tager ud og henter en ungarsk familie med mor far og tvillingebørn og kører dem til Auschwitz? Svaret er desværre, at det er helt almindelige mennesker, der gør sådan. Mennesker af kød og blod, der ejer en flig af urdybets ondskab, men som netop er sandt menneskelige derved. Fordi de gør alt det, der gør os menneskelige og som understreger, at vi er faldne, men ikke fortabte. Og netop den kendsgerning kalder på tilgivelse. At tilgive er ikke at glemme. Som konfirmanderne også klogt sagde, så er tilgivelse ikke bare at glemme, men det handler om at komme videre - også selvom det ikke glemt. Her kunne man tilføje, at tilgivelsen kan være en lang proces, tilmed en forvandlerende proces, hvor vi lærer, hvad vi selv kan rumme, og hvad Gud må rumme for os. Det kan vi huske på, når vi knæler ved alteret og bliver

rummet og tilgivet som præcis dem vi er: Hvad kan jeg selv bære, og hvad må Gud bære videre for mig. Amen

Adam Garff
Gentofte Kirke

Salmer (Den Danske Salmebog):

Nr. 733: Skyerne gråner, og løvet falder
Nr. 441: Alle mine kilder skal være hos dig
Nr. 393: Fra Himmelen hid til os ned
Nr. 695: Nåden hun er af kongeblood
Nr. 476: Kornet, som dør i jorden
Nr. 787: Du, som har tændt millioner af stjerner

Redaktion

Sognepræst
Adam Garff
Gentofte Kirke
adg@km.dk

Sognepræst
Andreas Riis Damgaard
Præstevang Kirke
Hillerød
ard@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
- hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 4193 9000
vartov@vartov.dk